

DAHABİR BU KADAR DA KÖTÜ MÜ BU SİSTEM?

Prof. Dr. Aytaç AÇIKALIN

Diyar-ı küfrü gezdim; beldeler kaşâneler gördüm;
Dolaştım mülk-ü İslamı, bütün viraneler gördüm.

Düşüncelerimi, öğrendiklerimi eğitim yöneticileri, okul yöneticileri, öğretmenler, anne babalarla hatta öğrencilerle paylaşmak için yüksünmeden uzun yolculuklara katlanıyorum. Hizmeti üretenler, satın alanlar, yönetenler ve yönetilenler açısından eğitim, Ülke düzeyinde bir kamu hizmeti olmaktan öte, bir tür zahmet-eziyet, tüm taraflarca madde ve insan kaynağının savurgan biçimde tüketildiği süreçler karmaşası konumuna gelmiş durumda. Eğitim kurumları ve etkinlikleri, genelde iç ve dış müşterilerinin isteksiz, yılgın ve mutsuz oldukları ortamlar ve süreçler bütünü olarak gözlenmektedir.

"Bu kadar mı kötü bu sistem? Hiç mi iyi bir tarafı yok?" En üst yönetimin bir altından başlayarak hep bu savunma cümlesi ile karşılıyorlar sunulan kanıtları. Sistem kavramının bütünlüğünü ve eğitimin genel yönetim sistemi içindeki "alt sistem" olma özelliğini algılamayan, düşünme biçimleri benimsenirse yaşatılan "eğitim sistemini" tek başına ele alıp irdelemek, açıklamak, hatta savunmak mümkündür. Ancak Türkiye'de yaşanan genel "yönetim tıkanmışlığı" kabullenmek, Milli Eğitimde yaşananları açıklamak için daha uygun bir düşünme yöntemi olabilir.

Mayıs 2003 ayı içinde Bingöl'de yaşanan deprem, sorumsuz bir yönetim anlayışının, modası geçmiş eğitim modeli içinde ortaya çıkışıdır. Çeltiksu Yatılı İlköğretim Bölge Okulu faciasının sonrasında yaşanan tartışmalarda şu noktaların ön plana çıktığını izledik: Yüklü tutarlar oluşturan "eğitime katkı payı" gelirleri, yerel güçlerin kaba politik çalımları içinde, yönetimdekilerin de nemâlandığı iddia edilen ihale modelleri içinde savurgan bir biçimde yönetilmektedir. Böyle bir yönetim anlayışıyla eğitim, sadece, "ganimet" hesaplarının yapıldığı bir alan olarak değerlendirilmektedir.

aytaç açıklan

Her iktidar değişimi, Türk kamu yönetiminde 8 şiddetinde bir deprem etkisi yaratır. 2002 Kasımdan 2003 Mayıs ayına giden kısa dönemde bu sarsıntı Milli Eğitim Bakanlığında iki kez yaşandı. Sonra tüm Ülke kapsamında artçı depremler geldi. Yeni seçilenler kendi *"daha ehillerini"* taşıdılar yönetim basamaklarına. Geçmişin *"zulmünün"* acıları bir ölçüde dindirildi. Şimdi çaresiz depremzedeler gibi ellerini ovuşturup, yeni artçı depremleri bekleyenler var. Eğitim yöneticilerinin ve okul yöneticilerinin bir kısmı ise, geçmiş dönemde hizmet sunarken topladıkları *"siyasi puanlarını"* pazarlık masasına sürmek, böylece dengeleri korumak için hesaplar yapmaktadırlar. Bu hesapların tümü, her iki taraf için de yanlışlar içermektedir. Politikanın değil, partililiğin kayırdığı yönetici, o siyasi partiye sadece güçsüzlük sağlayabilmektedir. Bu, bugüne kadar değişmeyen bir gerçeği olmuştur eğitim sisteminin ve yönetiminin. Yanlı atamaların fermanı geçmişte Bağdat'tan dönerdi, şimdi seçim sandıklarından dönmektedir.

Öğrenim takviminde mayıs ayları, 15-18 yaş grubu öğrencilerin ve ailelerinin *"sara"* nöbetlerinin sıklaştığı bir dönemdir. Bu mevsim, anlamsız bir takım sınavların yarattığı *"sara nöbetleri"* sıklaşır evlerde, okullarda, dershanelerde. Anneler babalar, yanlarında çocukları, doktor, rehber öğretmen, eğitim-öğretim danışmanları hatta türbeler ve yatırırlar da dahil, ruh sağlıkları için umutlu buldukları her çevreyi kapsamaya çalışmaktadırlar. Ruhsal gerginliğin (stresin) doruğa çıktığı bu dönemdeki etkinlikleri, öğrenme, kişilik gelişimi, düşünme, yaratıcılık v.b. yönlerden insanı zenginleştiren bir süreç olan eğitim açısından açıklamak, yorumlamak zordur. Bu tür değerlendirmelerde, sonuç *"anlamsız"* çıkmaktadır. Orta öğretim ile yüksek öğretim arasındaki amaç, yapı ve işleyiş uyumsuzluğu çocuklarımızı, gençlerimizi eğitim sisteminin haklı düşmanları konumuna getirmektedir.

Yaklaşık kırk beş yıl önce dönemin Milli Eğitim Bakanı Prof. Şevket Raşit Hatipoęlu'na mütevazi olmaktan da öte perişan, öğretmen lokalimizin bahçesinde dileklerimizi sunarken, her dönemde olduğu gibi maaşlarımızın, ders ücretlerimizin azlığını kanıtlamaya çalışıyorduk. Sayın Bakan'ın cevabı tek bir noktada toplanmıştı: Para yok! *"Her birinize birer lira zam yapsam altmış bin lira eder. Nerede bu para?"* açıklaması ile gerekçesine nicel (sayısal) bir boyut ekleyerek bilimselleştirmeye çalışıyordu. Bugünkü Milli Eğitim Bakanı sayın Doç. Dr. Hüseyin Çelik, eğitime ilişkin açıklamalarında, genelde okul binası, derslik ihtiyaçlarını ön plana çıkarmakta ve bu ihtiyaçları, bütçe olanakları ile karşılaştırarak, nicel sonuçlara dayalı olarak *"eli kolu bağlı"* konumuna dayanak aramaktadır.

aytaç açıklar

Bu konudaki akçalı yetersizlikleri, görmezlikten gelmek, yok saymak haksızlık olur. Ancak bir katkısı olur mu diye nakletmek istiyorum. Milli Eğitim Bakanlığı ilk kez, bugünkü Ankara Valiliğinin merdivenlerinin altında, gaz sandıklarının üzerine gazete kağıtları örtülerek oluşturulan masalarda çalışmaya başlamıştı. O ilk eğitim yöneticileri, Türkiye'yi uygar (medeni) bir millet, dünya milletlerinin şerefli bir üyesi konumuna getirmeyi bir vizyon olarak benimsemişlerdi. Maddi sıkıntıları had safhadaydı, ne var ki Onlar inanmış bir takımdı ve tüm takım elemanları da inanmışlardı. İnanan o takım Milletti. Bu günkü yönetim kavramı ile açıklamak gerekirse Onların bir VİZYONU vardı ve millet bu vizyonu paylaşıyordu.

Milli Eğitim Bakanlığının Vizyonu mu? Oda ne! Bu soruyu ben dahil tüm anne babalar, öğretmenler, eğitim uzmanları, okul yöneticileri, eğitim yöneticileri ve deneticileri soruyor.

Milli Eğitim Bakanlığının vizyon, değer, ilke ve hedeflerini belirlemek, paylaşmak "Acil Eylem Planı" kapsamına alınabilir mi acaba? Yoksa Bakanlığın her kesimindeki "yeniden yapılanma" kalkışması havada kalır diye düşünüyorum.